

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Leony Salákové Analýza Česká liturgická tvorba pro dětské a ženské sbory

Současné pojetí vzdělávání se obecně přiklání ke zprostředkování poznatků osobními zkušenostmi a prožitky jednotlivce. Téma analýzy hudebního díla v didaktickém kontextu s ohledem na vlastní provádění díla se proto jeví jako nanejvýš aktuální, lze od něho totiž očekávat faktografickou dokumentaci, sledování momentů rozhodujících pro modelování didaktických situací i pro interpretační umění, jež má nezastupitelný podíl na estetické výchově. Takové očekávání může být tím naléhavější, čím hlouběji si uvědomujeme následující skutečnosti:

- a) rozbor díla v pedagogickém procesu se nemůže omezit jen na konstatování výsledků analýzy bez dopadu do praxe,
- b) analytický proces je o to obtížnější, že vyžaduje vzájemné propojení hudebně teoretických a praktických disciplín,
- c) analýzu v tomto případě nelze izolovat od předmětových didaktik, a to na jakémkoliv stupni vzdělávání,
- d) analýza se uskutečňuje minimálně s ohledem na didaktiku dvou předmětů – hudební výchovy a sbormistrovství, přes veškerou detailnost plní tedy úlohu komplexního pohledu na sledované problémy s ohledem na výchovu a vzdělání v obecné rovině,
- e) odborná literatura, ať je její množství jakkoli obsáhlé, nemůže nikdy vyčerpat problematiku analýzy a pedagogických aplikací veškeré hudební tvorby, a proto jsou texty typu předložené práce stále aktuální a nutné. Autorka sama nakonec zcela vědomě vybrala k vědeckému zpracování díla, jež jsou dle jejího soudu aktuální a jimž se na druhé straně při neustálém přílivu soudobé tvorby nedostává na veřejnosti ani ve škole vždy dostatečné prezentace.

V souladu s volbou tématu je práce členěna do celků (kapitol), které směřují z obecné roviny s charakteristikou vývoje české liturgické hudební tvorby k užšímu pohledu na žánr a nakonec k analýzám vybraných děl. Velmi příznivě lze hodnotit již úvod, a to jak přehlednou strukturu, tak obsah. Autorka v něm totiž podává výstižné informace o literatuře, jež se k tématu práce vztahuje, a hned na počátku tak vzbuzuje oprávněné a posléze naplněné očekávání, že na základě těchto materiálů nabídne v souladu s určením své disertační práce řešení problému na nové úrovni. Charakteristika cílů a struktury textu pak dokládají jeho jasnou a progresivní koncepci v postupu od obecného ke zvláštnímu, od celku k jednotlivostem, tedy zcela v souladu s obecně platnými zásadami vědecké i pedagogické činnosti. Důležitá samozřejmě je korespondence úvodu a především stěžejní 3. kapitoly se závěrem.

1. kapitola předkládá podle očekávání poznatky, jež autorka našla v literatuře – zasazuje český liturgický zpěv do kontextu hudebně historického i obecně dějepisného. Za podstatné považují, že údaje jsou zpracovány nejen s ohledem na ústřední problém práce, ale že bohatý poznámkový aparát dokládá původ prezentovaných údajů. I to prospívá seriózní povaze textu, který tak beze zbytku plní úlohu charakterizovanou již samotným názvem kapitoly. 2. kapitola je soustředěna na liturgický repertoár pro ženské a dětské hlasy u nás. Tento celek nevelkého rozsahu má zřejmě pouze podat základní informace o dílech, jež se pro toto obsazení jeví jako zásadní, a tuto funkci také plní, aniž by k uváděným skladbám zaujímal podrobnější hodnotící stanovisko.

3. kapitola je stěžejní – soustřeďuje se na rozbor vybraných skladeb z hlediska pedagoga a sbormistra. Vzhledem k takto širokému spektru pohledů na soudobá díla vychází autorka naprosto opodstatněně ze současné hudebně teoretické báze, jež jí nabízí komplexní řešení problémů. To ovšem neznamená, že by analýzy prováděla mechanicky či schematicky. Právě zde se totiž projevuje její dostatečná teoretická vybavenost, ale také pedagogická a

umělecká zkušenost. Každá z představených skladeb je charakterizována z osobitého nadhledu, v němž jsou akcentovány momenty podstatné jak v prvotním dojmu z díla, tak pro získání vhledu do jeho struktury a do významů uměleckého jazyka. Na druhé straně však zůstává stále dost prostoru pro tvořivé posluchače, pedagogy a interprety k tomu, aby je uváděné postřehy podněcovaly k nalézání nových významů, možností umělecké interpretace či interpretací pedagogických.

Zvolená analytická cesta nepředstavuje samozřejmě jedinou možnost; navzdory snaze o zachování komplexnosti by za hlubší rozbory jistě stála další specifika sledovaných skladeb. Takové analýzy by umožnily ještě zevrubněji charakterizovat typické rysy autorských stylů. Vyplývaly by odtud zřejmě i další závěry pro postižení možných významů, a tedy i podnětů pro další pedagogickou a sborníkovou praxi. Disertační práce představuje ovšem pro takovouto další, náročnou a v podstatě celoživotní činnost seriózní východisko, které se už v současné době jeví jako významný a vědecky hodnotný krok autorky v její odborné orientaci. Lze jej tedy hodnotit vysoce pozitivně.

Předloženou práci charakterizuje odborný styl, který však zůstává čtivým. Některá spojení přesto vzbuzují otázky, zda skutečně patří do hudebně teoretického jazyka, zda nejsou převzata z jiných oblastí vědy a umění (v takových případech by tento transfer jistě stál za zdůvodnění), nebo zda nevznikla přenesením významu pod vlivem subjektivizace vztahu mezi významem a výrazem, což jim ovšem nemusí upírat právo na existenci. V rámci rozsahu a kvalit práce jde skutečně o jevy okrajové, přesto však zajímavé a hodné vysvětlení. Jak tedy lze vysvětlit například spojení „statické motivy“, „statické rozvádění“ (96. strana) a kde lze nalézt jejich původ? Podobnou výzvu může ve čtenáři vyvolat spojení „akcentovaný rytmus“ (49. strana). Jistě by také stálo za vysvětlení, v jakém významu lze chápat „dílní charakteristiku příznačných rysů hudebního vyjadřování každého skladatele“ (11. strana). Jde o individuální rysy skladatelských stylů? Domnívám se, že vybrané jevy nabízejí více vysvětlení, neboť se dozajista opírají o individuální zkušenosti autorky a nemusejí být obecně zcela srozumitelné. Navrhuji proto jejich konkretizaci ve shodě se záměrem práce při obhajobě.

Struktura a obsah textu nabízejí podle mého přesvědčení možnost, aby byl publikován jako monografie, která ukazuje cestu pro řešení úlohy uměleckého díla a práce s ním ve výchově a vzdělávání na základě jeho komplexního rozboru. Výše uvedené skutečnosti také považuji za rozhodující pro to, aby předložená práce byla přijata k obhajobě.

V Praze dne 24. 7. 2006